

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 897

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 13 juni 2022

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

### *PFAS-waarden bij vissen - Metingen*

Het voorbije jaar kwamen er berichten naar boven dat bij sommige vissoorten heel hoge PFAS-waarden gemeten waren, zo hoog dat ze eigenlijk niet meer geschikt zijn voor consumptie. Doordat PFAS bioaccumuleert worden PFAS-concentraties hoger en hoger bij vissen, zeker vissen bovenaan de voedselketen.

1. Hoeveel metingen worden uitgevoerd op vissen in Vlaanderen om het PFAS-gehalte te bepalen? Wat zijn de recente resultaten hiervan? Graag een overzicht per jaar vanaf 2010 met vermelding van het aantal metingen, op welke soort, op welke locatie en met welk resultaat. Welke toetsingswaarden worden gehanteerd om te bepalen of PFAS-gehalten zorgwekkend zijn? Welke evolutie is er in deze toetsingswaarden?
2. Is er een analyse beschikbaar van deze metingen? Kan die bezorgd worden? Geeft ze een indicatie waar de toestand het meest verontrustend is en in welk type waterlichaam dit is?
3. Is er een noodzaak voor een visverbod? Zo ja, op welke locaties is een dergelijk visverbod aangewezen of ingevoerd?
4. Hoe worden mensen ingelicht dat consumptie van zelf gevangen vis af te raden is? Werden naar aanleiding van de actualiteit rond PFAS extra informatiecampagnes opgezet?
5. Wat is het vooruitzicht op het vlak van het verbeteren van kwaliteit en PFAS-concentraties in vissen van oppervlaktewater?
6. Wat is de impact van het toegenomen aantal metingen van PFAS op de professionele visserij?
7. Is er informatie en/of werd onderzoek verricht over de gezondheidseffecten van de gemeten PFAS-concentraties in Vlaanderen bij vissen?

**ANTWOORD**

op vraag nr. 897 van 13 juni 2022

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

---

1. Tussen 2000 en 2007 werden op 55 Vlaamse meetplaatsen door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en de Universiteit Antwerpen analyses van PFOS uitgevoerd op spierweefsel van palingen. Meetwaarden varieerden tussen de meetplaatsen met gehaltes van minimaal 2,4 ng/g lichaamsgewicht tot maximaal 311,2 ng/g lichaamsgewicht (gemiddeld 32,8 ng/g). De hoogste meetwaarden werden gemeten op het Ieperkanaal en op de Dijle.

Momenteel loopt een onderzoek door INBO om de toestand van PFAS en andere stoffen in zoetwatervis (vooral paling en snoekbaars) verder en verfijnder in beeld te brengen. Dat zal toelaten om een breder beeld te krijgen van de PFAS vervuiling in vissen over Vlaanderen en ook informatie over temporele trends mogelijk maken. Tevens zal INBO gebruik maken van hun weefselbank om ook in oude visstalen PFAS componenten te meten, ook hier om temporele trends te achterhalen. De eerste resultaten worden in 2024 verwacht.

Ook de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) meet - sinds 2015 - PFAS in visweefsel, namelijk paling en baars. Van 2015 tot en met 2018 gebeurde dit jaarlijks op 11 meetlocaties, waarbij telkens 11 PFAS werden geanalyseerd. Vanaf 2019 meette VMM op 15 locaties per jaar. In 2022 wordt dit uitgebreid naar 25 locaties waar PFAS in visweefsel gemeten wordt. Daarnaast wordt het analysepakket uitgebreid naar 43 componenten. Deze monitoringsinspanning kadert deels in het Vlaanderen-breed monitoringsproject van VMM rond PFAS in oppervlaktewater.

Een overzicht van het aantal meetlocaties en geanalyseerde stoffen per jaar vindt u in bijlage 1 onder tabblad 'Aantal metingen'. Een overzicht van de resultaten per meetplaats, datum en soort vindt u in dezelfde bijlage onder tabblad 'Resultaten'.

Als toetsingswaarde wordt de Europese norm voor PFOS in visweefsel gebruikt van 9,1 µg/kg nat gewicht. Een overzicht van de normtoetsing per jaar vindt u in de bijlage onder tabblad 'Beoordeling'. Het percentage normoverschrijdingen voor PFOS blijkt de laatste meetjaren lager te liggen in vergelijking met 2015.

2. De meetresultaten PFAS in visweefsel uit de eerste meetcyclus (2015 t.e.m. 2018) werden besproken in het rapport van Teunen et al. uit 2020. Dit rapport werd in opdracht van VMM gemaakt door Universiteit Antwerpen en INBO, en geeft een overzicht in welke meetlocaties de hoogste concentraties aan PFOS en andere gevaarlijke stoffen worden gemeten. Dit rapport wordt als bijlage 2 toegevoegd aan dit antwoord.

De resultaten van 2022 worden mee opgenomen in het eindrapport van het Vlaanderen-breed monitoringsproject van VMM rond PFAS in oppervlaktewater.

3. In de openbare wateren in Vlaanderen zet het grootste deel van de hengelaars zijn vangsten terug. Op basis van een grootschalige enquête bij hengelaars op openbaar water uit 2015 weten we dat maar liefst 87% van de hengelaars geen vis meeneemt voor consumptie. De verwachting is dat dit aantal sindsdien nog is toegenomen. Er is dus geen noodzaak om een visverbod in te voeren.

Zoals bekend en reeds meermaals via antwoord op parlementaire vragen meegedeeld wordt het consumeren van zelfgevangen vis sterk afgeraden. Dit is niet nieuw en wordt al meer dan jarenlang actief gecommuniceerd door onder meer de VMM.

Het startende onderzoek door INBO, zal bijkomende informatie aanleveren, zodat het eventueel mogelijk zou worden om voor de belangrijkste hengelvaters specifieke maatregelen te nemen afhankelijk van de resultaten.

4. De problematiek van pollutanten in vissen uit openbare wateren is al langer gekend. Zoals reeds meermaals aangegeven is het daarom reeds sinds 2010 op het Vlaamse visverlof een consumptieadvies vermeld waarin vissers ten eerste worden ontraden om zelf gevangen vis te consumeren. Ook in het Reglement Openbare Visserij, een folder met de visserijreglementering die elke visser ontvangt als bijlage bij de brochure 'Vislijn' bij de aankoop van zijn of haar visverlof, is dit consumptieadvies opgenomen.
5. Voor PFAS, waarvan het gebruik reeds enige tijd aan banden werd gelegd (vb. PFOS en PFOA), verwachten we een algemene daling van de concentraties in visweefsel. We stellen namelijk vast dat het aantal normoverschrijdingen voor PFOS de laatste jaren lager ligt ten opzichte van het begin van de metingen in 2015.
6. In de Vlaamse binnenwateren is geen professionele visserij. Voor wat betreft de professionele visserij op zee kan u terecht bij mijn collega Vlaams minister Hilde Crevits, bevoegd voor de zeevisserij.

Er is nog maar weinig onderzoek verricht rond de effecten van PFAS in Vlaamse vissen. Wel vonden Hoff et al. (2003) een positief verband tussen serumwaarden van bepaalde enzymen in vissen (steenbolk) van de Westerschelde, met de PFOS gehalten gemeten in hun lever, wat aangeeft dat PFOS mogelijk bijdraagt tot inductie van leverschade. In een andere studie van Hoff et al. (2005) werden gelijkaardige effecten gerapporteerd, ditmaal in karper en paling afkomstig van door PFOS vervuilde Vlaamse waters.

## **BIJLAGEN**

1. [Meetresultaten PFAS in vis 2015-2021](#)
2. [Teunen L., Belpaire C., Dardenne F., Blust R., Covaci A. & Bervoets L. \(2020\). Veldstudies naar monitoring van biota in het kader van de rapportage van de chemische toestand voor de Kaderrichtlijn Water 2015-2018 \(algemene trends en relaties\). Universiteit Antwerpen \(UA\) in samenwerking met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek \(INBO\), in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij \(VMM\). Antwerpen, België.](#)